

Tiekartta työvoiman toimialoittaisen ja alueellisen saatavuuden varmistamiseksi - teknologiateollisuus ja -palvelut -toimialaryhmä

Aika	perjantai 4.3.2022 klo 9.00 – 10.30
Paikka	Microsoft Teams -kokous
Osallistujat	Johanna Alatalo, TEM Touko Apajalahti, Teknologiateollisuus Kirsi Heinivirta, JOTPA Tapio Heiskari, Tekniikan akateemiset TEK Milka Kortet, Teknologiateollisuus Antti Koskela, STTK Liisa Larja, TEM Pirjo Larm, TEM, sihteeri Antti Malste, Teollisuusliitto Juho Peltonen, TEM Elina Pykkänen, TEM, puheenjohtaja Leena Pöntynen, Teknologiateollisuus
Estyneet	Miihkali Härkönen, Insinööriliitto Mikko Korpinen, Sähköliitto Hanna Sääntti, TEM Tuomas Ylitalo, Palta

Muistio

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Elina Pykkänen avasi kokouksen ja kertoi, että tänään TEM esittelee analyysija työvoimatilanteesta, kohtaannosta ja kannusteista.

2. TEM alustukset

Työmarkkinoiden kohtaanto ja työmarkkinadynamiikka, Liisa Larja

- Kohtaanto on heikentynyt, työvoimapula on pahentunut
- 39 % työttömistä on pitkäaikaistyöttömiä
- Työpaikat ovat nykyään pidempään avoimena
- Joka toinen työvoimaa etsinyt yritys on kokenut ongelmia rekrytoinnissa
- Työpaikan vaihtaminen on lisääntynyt

- Lomautusaalto näkyy työllisten siirtyminä työvoiman ulkopuolelle
- Siirtymät työttömyydestä työllisyyteen ovat kasvussa
- Kohtaannon heikentyminen ei ehkä ole tilapäistä, koska työttömyys näyttää rakenteellistuvan ("hystereesi")
- OECD vertailussa Suomessa on Ruotsia enemmän kohtaanto-ongelmia ja kysyntä painottuu vahvemmin korkeakoulutettuun työvoimaan
- Työvoiman liikkuvuus on Suomessa vähäisempää kuin muissa Pohjoismaissa
- Työmarkkinoiden kohtaantoon vaikuttavia makrotason tekijöitä ovat:
 - Työvoiman ikärakenne
 - Työmarkkinoiden polarisaatio
 - Suhdanneongelmat
 - Aluerakenne
 - Rakenteellisen työttömyyden merkitys

Kohtaanto-ongelmat työntekijä- ja työpaikkatasolla, Johanna Alatalo

- Kohtaanto-ongelmien mikrotasolla on sekä työpaikkaan että työntekijään liittyviä tekijöitä kuten työllistämisen kokonaiskustannus, palkka, etuudet, osaaminen, työttömyyden kesto, terveysongelmat, työajat ja -olot, johtaminen
- Kannustinongelmien mittareita ovat työttömyysloukku (kannattaako työttömän työllistyä) ja tuloloukku (kannattaako työssä olevan tehdä enemmän töitä tai pyrkiä saamaan parempaa palkkaa)
- Keskimäärin työllistymisveroaste Suomessa vuonna 2021 oli 69 %. Erot ovat melko suuria eri tyyppisissä kotitalouksissa (työttömyysetuudet, perhetyyppi jne).
- Suomessa työllistymisveroasteet keskimäärin eivät ole poikkeuksellisen korkeita, mutta suurimmalla osalla kuitenkin melko korkeita (pieni hajonta) → liittyy enemmän etuuksiin kuin verotukseen ja enemmän ansioturvaan kuin työmarkkinatukeen
- Työttömyysloukussa on merkittävä määrä työttömiä, mutta myös työllisiä
- Työttömyysloukussa on enemmän naisia kuin miehiä, ansiopäivärahaa ja työmarkkinatukea saavilla on osin erilaiset profiilit
- Korkeakoulutetun naisen kannusteet ovat hieman heikommat kuin ei-korkeakoulutetun miehen kannusteet
- Kannustintekijöillä on vaikutusta työllistymiseen, mutta yhtä lailla työllistymiseen vaikuttaa se, miten on kiinnittynyt työmarkkinoille
- Mitä enemmän työnhakijoilla on työllistymistä vaikeuttavia tekijöitä, sitä olennaisempaa on löytää erilaisia toisiaan tukevia keinoja työmarkkinoille kiinnittymiseen ja siellä pysymiseen. Kannusteiden ja tehokkaan työetsinnän keinot korostuvat, jos työllistymistä heikentäviä tekijöitä ei ole tai ne ovat vähäisiä.

Kooste kaikkien toimialojen työllisyydestä yhteensä, Juho Peltonen

- Suurimmat toimialaryhmät tällä luokittelulla ovat 2) Liiketoiminta ja hallinto sekä 6) Rakennettu ympäristö
- Työllisyyden kehitys on eriytynyttä toimialaryhmien välillä, suurin työllisyyden kasvu on sote-alalla
- Enintään perusasteen varassa olevien osuus työllisistä laskee Suomessa
- Uusimaa on täysin omassa kastissaan työllisten nettomuutossa muihin maakuntiin nähden, muista maakunnista ainoastaan Pirkanmaa ja Varsinais-Suomi ovat muuttovoitollisia työllisten osalta
- Ulkomailta Suomeen muutetaan töihin etenkin rakennetun ympäristön toimialalle

Teknolohiateollisuus ja -palvelut: työllisyys ja työvoiman alueellinen liikkuvuus, Juho Peltonen

- Moni toimialan suurimmista ammattiryhmistä on erityisasiantuntija- tai asiantuntijataso tehtävissä
- Teknolohiateollisuus ja -palvelut on kasvava toimiala

- Työllisyys on kasvanut sekä absoluuttisesti että suhteellisesti paljon Uudella maalla
- Toimialaryhmän työllisten koulutusjakauma on hyvin eriytynyt: yhtäältä monissa ammateissa paljon enintään toisen asteen koulutuksen suorittaneita, toisaalta joissakin ammatissa tarvitaan korkea-asteen koulutusta
- Toimialalla on keskimääräistä vähemmän enintään perusasteen varassa olevia työllisiä ja osuus on laskenut entisestään 2010-luvulla
- Uusimaa vetää puoleensa etenkin toimialalla työskenteleviä korkeakoulutettuja
- Suurimmat maahanmuuttoa vastaanottaneet ryhmät ovat asiantuntijatason tehtävissä

Työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaanto toimialalla, Liisa Larja

- Teknologiateollisuuden- ja palveluiden alalla työvoiman kysyntä on toimialoista toiseksi suurinta. Työvoimapula on kasvanut vuodesta 2015 lähtien.
- Kysyntä ja kasvu on merkittävässä määrin vuokratyötä.
- Kysyntä on voimakasta suurimmissa kaupungeissa – pienemmillä alueilla on jopa ylitarjontaa. Pirkanmaan ja Varsinais-Suomen kysyntä on suurelta osin vuokratyötä ja osa-aikatyötä.
- Alan sisällä ammattien välillä on eroja.
- Ilman hakuammattia on jopa 80 000 työnhakijaa, joissa on paljon nuoria ilman ammattiin pätevöittävää koulutusta. Voisiko työvoiman rekrytointia kohdistaa tähän ryhmään?

Keskustelu

- osa yrityksistä ei ilmoita avoimia työpaikkojaan TE-palveluihin, koska se koetaan turhaksi, sieltä ei uskota saatavan ratkaisuja ja taustalla on huonoja kokemuksia
- osa maahanmuuttajista tipahtaa työttömyysloukkuun jopa turhaan, koska osaamista ei tunnisteta eikä sopivaa muunto/täydennyskoulutusta ole tarjolla
- asennoituminen työhön on muuttunut erityisesti koronan myötä → tulotaso on OK myös ilman työtä tai osa-aika/pätkätyöllä
- väestön vanheneminen on vain yksi megatrendi: 11.400 hlöä poistuu työikäisten joukosta vuosittain, 15.000 – 20.000 hlöä siirtyy työkyvyttömyyseläkkeelle vuosittain
- toinen megatrendi: vaurastuminen ja jousto kasvaa, emme ole pakotettuja tekemään töitä
- automaatio/robotiikka tukee huonojen työolojen vähenemistä
- JOTPA
 - maahanmuuttajien pätevöitymiskoulutukset ovat isossa roolissa
 - työllistymisen edellytykset ovat hyvin erilaiset 2. asteen sisällä (yo-tutkinto vs. ammatillinen koulutus)
 - on mukana kehittämässä muuntokoulutusta
- sovellusohjelmoiden eli koodareitten osaaminen vanhenee, ellei sitä ylläpidetä, sillä ohjelmointikielet uudistuvat koko ajan → syy kohtaanto-ongelmaan
- senioriteetti korostuu, koska kilpailutuksissa usein edellytetään senioritason osaamista ja siitä saa paremmat pisteet
- toimivan muuntokoulutuksen edellytykset:
 - työnantajan vahva mukanaolo
 - oppilaitosten ja opettajien osaaminen on ajan tasalla sekä he jalkautuvat yrityksiin → nykyään paljon puutteita
 - koulutuksen kesto mieluummin 3 kk kuin 6 kk
- verkkokoulutuksen hyödyntämistä tulee tutkia tarkemmin
- talouden laskukaudet kannattaa hyödyntää kouluttamiseen, jotta nousukaudella löytyy osaavaa työvoimaa

3. Seuraava kokous

Torstaina 17.3.2022 klo 13.00 – 14.30, jolloin keskitytään kohtaanto-ongelmaan liittyviin toimenpiteisiin. Kaikkien tulee miettiä jo etukäteen ehdotuksiaan, tarkempi ohjeistus tulee ensi viikolla.

4. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti kaikkia keskustelevista ja hyvähenkisestä kokouksesta ja päätti kokouksen.